

ผลกระทบของการรวมภาคเกษตรในข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนต่อเศรษฐกิจไทย

นายสันติ กาญจนหัตถกิจ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-639-247-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE IMPACT OF ASEAN FREE TRADE AREA (AFTA) POLICY IMPLEMENTATION ON
THAI ECONOMY : A CASE OF TARIFF REDUCTION IN AGRICULTURAL SECTOR

Mr. Santi Kanchanahattakij

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics in Economics

Department of Economics

Graduate School

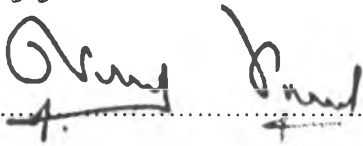
Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-639-247-6

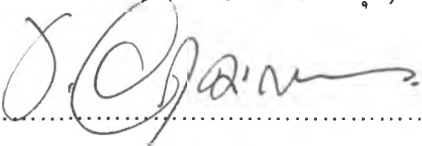
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของการรวมภาคเกษตรในข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนต่อ
ระบบเศรษฐกิจไทย
โดย นายสันติ กาญจนหัตถกิจ
ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ อรุณสมิทธิ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนโกมุท)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ อรุณสมิทธิ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิตานนท์ เจษฎาพิพัฒน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลน้อย ตริรัตน์)

สันติ กาญจนหัตถกิจ : ผลกระทบของการรวมภาคเกษตรในข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนต่อเศรษฐกิจไทย
(THE IMPACT OF ASEAN FREE TRADE AREA (AFTA) POLICY IMPLEMENTATION ON
THAI ECONOMY : A CASE OF TARIFF REDUCTION IN AGRICULTURAL SECTOR) อ. ที่ปรึกษา :
รศ. ดร. ชวัญใจ อรุณสมิทธิ, 110 หน้า. ISBN 974-639-247-6.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากการลดอัตราภาษีศุลกากรของสินค้าเกษตรระหว่าง
ไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ได้แก่ บรูไน, อินโดนีเซีย, มาเลเซีย, ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ให้แก่กันเอง ที่มีต่อระบบ
เศรษฐกิจไทยในด้านการผลิตและด้านการส่งออก การคำนวณหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจะใช้วิธีการคำนวณดุลยภาพทั่วไป
(Computable General Equilibrium : CGE) ของระบบเศรษฐกิจไทยเพื่อให้มีการเชื่อมโยงผลกระทบระหว่างสาขาการ
ผลิตต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจ โดยใช้แบบจำลอง CAMGEM (Chulalongkorn and Monash General Equilibrium
Model) และฐานข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาคือ ตารางบัญชีการผลิตและผลผลิตปี 1990

ผลการศึกษาพบว่า การลดอัตราภาษีศุลกากรสินค้าเกษตรระหว่างไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ให้แก่
กัน ทำให้การผลิตในแต่ละสาขาการผลิตมีทั้งขยายตัวและหดตัว โดยสาขาการผลิตที่มีการขยายตัว ก็เนื่องมาจากการลด
ลงของต้นทุนการผลิต ทำให้ระดับราคายภายในประเทศลดลง และทำให้การส่งออกเพิ่มสูงขึ้น ก่อให้เกิดการขยายตัวทาง
ด้านการผลิตในสาขาการผลิตนั้น สาขาการผลิตที่มีการขยายตัวทางด้านการผลิตสูงสุดได้แก่ ข้าว ส่วนสาขาการผลิตที่
หดตัว ก็เนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิต และการโดนโจมตีจากคู่แข่งชั้นจากประเทศสมาชิกอาเซียน สาขา
การผลิตที่มีการหดตัวมากที่สุดได้แก่ น้ำตาล ทางด้านผลกระทบที่มีต่อการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยไปยังประเทศ
สมาชิกอาเซียนพบว่า การส่งออกสินค้าเกษตรของไทยไปประเทศอินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ มีเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากอัตรา
ภาษีศุลกากร สินค้าเกษตรของทั้งสองประเทศก่อนเข้าร่วมข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนมีอัตราสูง เมื่อทั้งสองประเทศ
ลดอัตราภาษีศุลกากรสินค้าเกษตรลงให้แก่ไทยทำให้ปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยไปทั้งสองประเทศเพิ่มขึ้น
สุดท้ายผลกระทบที่มีต่อระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทยนั้นทำให้ประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้น
เพียงร้อยละ 0.043 แม้ว่ารายได้ของรัฐบาลจากภาษีศุลกากรลดลงก็ตาม

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต *Dr. Manole*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *P. E. Jom*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C760385 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: AFTA/AGRICULTURE/TARIFF REDUCTIONS

SANTI KANCHANAHATTAKIJ : THE IMPACT OF ASEAN FREE TRADE AREA (AFTA) POLICY IMPLEMENTATION ON THAI ECONOMY : A CASE OF TARIFF REDUCTION IN AGRICULTURAL SECTOR. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. KWANJAI ARUNSMITH, Ph.D. 110 pp. ISBN 974-639-274-6.

In this dissertation, Computable General Equilibrium (CGE) model of the Thai economy, based on CAMGEM (Chulalongkorn and Monash General Equilibrium Model), is used to simulate the effects of tariff reduction. The aim is to study the impacts of tariff reduction in agricultural products between Thailand and other ASEAN countries, e.g. Brunei, Indonesia, Malaysia, Philippines and Singapore. Source of data is mainly from Thailand Input-Output Table 1990.

It is found that tariff reduction in agricultural products has both negative and positive effects on each sectors of production. On one hand, cost reduction decreases domestic price level and increases exports. This leads to an expansion of production in some sectors, particularly rice. On the other hand, negative impact on costs of production and higher competition among ASEAN countries lessen level of production of some other sectors. Production of sugar receives the most negative effect. In terms of exports, exports of agricultural products to Indonesia and Philippines increase since pre-AFTA tariff rates of agricultural products of these two countries are relatively high. Finally, on macro level, a move to free agricultural trade leads to small economic growth with GDP of 0.043%, although government revenue, in terms of tariffs, declines.

ภาควิชา..... ECONOMICS

สาขาวิชา..... ECONOMICS

ปีการศึกษา..... 1997

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรศ.ดร.ขวัญใจ อรุณสมิทธิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัย มาด้วยดีตลอด จึงขอกราบขอบพระคุณมาด้วย ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.สมชาย รัตนโกมุท รศ.ดร.สิตานนท์ เจษฎาพิพัฒน์ และผศ.ดร.นวลน้อย ศรีรัตน์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ และสละเวลาอันมีค่าเป็นประธานกรรมการ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตามลำดับ

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณปรางทิพย์ จันทรสมศักดิ์ที่คอยให้คำปรึกษาและคอยให้กำลังใจตลอดมา รวมถึงเพื่อนๆ และบุคคลากรทุกคนในคณะเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่คอยเชื่อเพื่อและให้ความช่วยเหลือ

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ซึ่งสนับสนุนด้านการเงินและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย เสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สันติ กาญจนहितถกิจ

พฤษภาคม 2541

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญตารางภาคผนวก ข.....	ญ
สารบัญแผนภาพ	ท
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การศึกษา.....	5
ขอบเขตการศึกษา.....	6
วิธีการศึกษา.....	6
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 บทบาทภาคเกษตรของไทยและการค้าสินค้าเกษตรระหว่างไทยกับอาเซียน.....	12
บทบาทต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม.....	12
บทบาทด้านการจ้างงาน.....	13
บทบาทด้านการค้าระหว่างประเทศ.....	18
บทบาทด้านการผลิตในภาคเกษตร.....	22
การค้าสินค้าเกษตรระหว่างไทยกับอาเซียน.....	24
สินค้าเกษตรที่ส่งออกไปแต่ละประเทศในอาเซียน.....	28
สินค้าเกษตรที่นำเข้าจากแต่ละประเทศในอาเซียน.....	29
นโยบายของรัฐด้านการนำเข้าสินค้าเกษตร.....	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	31
แบบจำลองพลวัตดุลยภาพครอบคลุมของระบบเศรษฐกิจไทย.....	31
องค์ประกอบของแบบจำลอง CAMGEM.....	33
ทฤษฎีของแบบจำลอง CAMGEM.....	37
วิธีการคำนวณ.....	43
4	46
ผลการศึกษา.....	46
ผลกระทบจากการปฏิบัติตามพันธกรณีของสินค้าเกษตรต่อผลผลิตของไทย...	47
ผลกระทบจากการปฏิบัติตามพันธกรณีของสินค้าเกษตรต่อการส่งออก	
สินค้าเกษตรระหว่างไทยและประเทศสมาชิกอาเซียน.....	59
ผลกระทบจากการปฏิบัติตามพันธกรณีของสินค้าเกษตรต่อระบบเศรษฐกิจ	
มหภาคของไทย.....	63
5	65
สรุปและข้อเสนอแนะ.....	65
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	68
ข้อจำกัดการศึกษา.....	69
รายการอ้างอิง.....	70
ภาคผนวก.....	72
ภาคผนวก ก.....	73
ภาคผนวก ข.....	80
ประวัติผู้เขียน.....	110

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 มูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศของประเทศไทยในราคาคงที่ ปี2531.....	14
2.2 อัตราการขยายตัวของสาขาเกษตรและสาขานอกเกษตรตั้งแต่ปี 2529-2537.....	15
2.3 จำนวนผู้มีงานทำในสาขาต่าง ๆ.....	17
2.4 มูลค่าการส่งออกของสินค้าเกษตร.....	19
2.5 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตร.....	19
2.6 อัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตร.....	20
2.7 มูลค่าการนำเข้าสินค้าเกษตร.....	20
2.8 สัดส่วนของมูลค่าการนำเข้าสินค้าเกษตร.....	21
2.9 ดุลการค้าสินค้าเกษตร.....	21
2.10 มูลค่าผลผลิตของสาขาต่าง ๆ ในภาคเกษตร.....	23
2.11 สัดส่วนของมูลค่าผลผลิตของสาขาต่าง ๆ ในภาคเกษตร.....	23
2.12 มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรไทยไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน.....	25
2.13 สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรไทยไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน.....	25
2.14 มูลค่าการนำเข้าสินค้าเกษตรจากกลุ่มประเทศอาเซียน.....	26
2.15 สัดส่วนของมูลค่าการนำเข้าสินค้าเกษตรจากกลุ่มประเทศอาเซียน.....	26
2.16 ดุลการค้าสินค้าเกษตรแบ่งตามรายประเทศในกลุ่มอาเซียน.....	27
4.1 อัตราการขยายตัวทางผลผลิตจากการปฏิบัติตามพันธกรณีในสินค้าเกษตร.....	51
4.2 อัตราการขยายตัวของระดับราคาสินค้าภายในประเทศจากการปฏิบัติ ตามพันธกรณีในสินค้าเกษตร.....	52
4.3 อัตราการขยายตัวของปริมาณการส่งออกรวมจากการปฏิบัติตาม พันธกรณีในสินค้าเกษตร.....	53
4.4 อัตราการขยายตัวของการบริโภคในครัวเรือนจากการปฏิบัติตาม พันธกรณีในสินค้าเกษตร.....	54
4.5 อัตราการขยายตัวของระดับราคาสินค้านำเข้าจากการปฏิบัติตาม พันธกรณีในสินค้าเกษตร.....	55

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.6 อัตราการขยายตัวของระดับราคาสินค้าส่งออกจากการปฏิบัติตาม พันธกรณีในสินค้าเกษตร.....	56
4.7 อัตราภาษีศุลกากรของประเทศสมาชิกอาเซียนรายสินค้าก่อนเข้าร่วม ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน.....	57
4.8 อัตราการขยายตัวของผลผลิตจากการปฏิบัติตามพันธกรณีในสินค้าเกษตร ของประเทศสมาชิกอาเซียน.....	58
4.9 อัตราการขยายตัวของปริมาณการส่งออกรายสินค้าเกษตรไปประเทศสมาชิก อาเซียนจากการปฏิบัติตามพันธกรณีในสินค้าเกษตรของไทย.....	60
4.10 อัตราการขยายตัวของปริมาณการส่งออกรายสินค้าเกษตรไปประเทศ สมาชิกอาเซียนจากการปฏิบัติตามพันธกรณีของอาเซียน.....	61
4.11 อัตราการขยายตัวของปริมาณการส่งออกรายสินค้าเกษตรไปประเทศ สมาชิกอาเซียนจากการปฏิบัติตามพันธกรณีของไทยและอาเซียน.....	62
4.12 ผลกระทบทางด้านมหภาคจากการปฏิบัติตามพันธกรณีของสินค้า เกษตร.....	64

สารบัญตารางภาคผนวก ข.

ตารางภาคผนวก ข.ที่	หน้า
1 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Com.....	80
2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Sorghum.....	81
3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Cassava.....	82
4 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Beans&Nuts.....	83
5 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Vegetables&Fruits.....	84
6 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Palm Nut&Oil Palm.....	85
7 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Cotton&Kapok.....	86
8 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Coffee&Tea.....	87
9 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Rubber.....	88
10 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Other Crops.....	89
11 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Livestock.....	90
12 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Silk	91

สารบัญตารางภาคผนวก ข. (ต่อ)

ตารางภาคผนวก ข.ที่	หน้า
13 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Forestry.....	92
14 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Fishery.....	93
15 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Crude Oil&Natural Gas.....	94
16 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Mining&Quarrying.....	95
17 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Poultry Products.....	96
18 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Milk&Dairy Products.....	97
19 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Canned Meat.....	98
20 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Canned Fruit.....	99
21 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Canned Fish.....	100
22 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Coconut Oil&Palm Oil.....	101
23 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Animal Oil&Vegetable Fruit.....	102
24 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Rice.....	103
25 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Flour.....	104

สารบัญตารางภาคผนวก ข. (ต่อ)

ตารางภาคผนวก ข.ที่	หน้า
26 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Sugar.....	105
27 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Fish Meal&Animal Feed.....	106
28 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Other Food Products.....	107
29 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Beverage.....	108
30 การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลผลิตของไทยจากการปฏิบัติตามพันธกรณี ของ Tobacco Products.....	109

สารบัญแผนภาพ

รูปที่	หน้า
3.1 ตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิต (Input-Output Table).....	35
3.2 โครงสร้างของแบบจำลอง CAMGEM.....	36